

Avoin

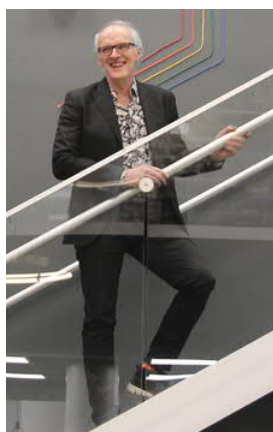
Tätä uutista voi jakaa vapaasti. Muistathan mainita lähteen edilex.fi.

Uutinen kuuluu aihealueisiin

[Työ- ja sosiaalioikeus <https://www.edilex.fi/aihealueet/Tyo- ja sosiaalioikeus/uutiset>](https://www.edilex.fi/aihealueet/Tyo- ja sosiaalioikeus)

16.11.2021 11.55

Vierashuoneessa työoikeuden emeritusprofessori Seppo Koskinen: Miten koronapassi työpaikoille voitaisiin toteuttaa!

Lainvalmistelu on asiasta käynnistynyt. Itselläni ei ole tietoa siitä, miten asiaa on tarkoitus lähestyä. Esitän kuitenkin seuraavaksi lyhyesti sen, miten asia voitaisiin säätää.

Nykyisen yksityisyyden suojaa työelämässä koskevan lain [5 §:ssä <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5>](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5) on säännös terveydentilaa koskevien tietojen käsittelystä. Sen ensimmäisessä momentissa on säädetty seuraavasti:

Työnantajalla on oikeus käsitellä työntekijän terveydentilaa koskevia tietoja, jos tiedot on kerätty työntekijältä itseltään tai hänen kirjallisella suostumuksellaan muualta ja tietojen käsittely on tarpeen sairausajan palkan tai siihen rinnastettavien terveydentilaan liittyvien etuuskien suorittamiseksi taikka sen selvittämiseksi, onko työstä poissaoloon perusteltu syy, taikka jos työntekijä nimenomaisesti haluaa selvitetävän työkykyisyyttään terveydentilaa koskevien tietojen perusteella. Lisäksi työnantajalla on oikeus käsitellä näitä tietoja niissä tilanteissa ja siinä laajuudessa, kuin muualla laissa erikseen säädetään.

Tätä säännöstä voitaisiin muuttaa seuraavasti. Lisäys punaisella fontilla:

Työnantajalla on oikeus käsitellä työntekijän terveydentilaa koskevia tietoja, jos tiedot on kerätty työntekijältä itseltään tai hänen kirjallisella suostumuksellaan muualta ja tietojen käsittely on tarpeen sairausajan palkan tai siihen rinnastettavien terveydentilaan liittyvien etuuskien suorittamiseksi taikka sen selvittämiseksi, onko työstä poissaoloon perusteltu syy, taikka **jos työnantaja välttämättä tarvitsee tietoja työturvallisuuden toteuttamiseksi tai** jos työntekijä nimenomaisesti haluaa selvitetävän työkykyisyyttään terveydentilaa koskevien tietojen perusteella. Lisäksi työnantajalla on oikeus käsitellä näitä tietoja niissä tilanteissa ja siinä laajuudessa, kuin muualla laissa erikseen säädetään.

Lisäys kiistatta mahdollistaisi koronapassia koskevien tietojen käsittelyn. Tällä tavoin edeten työnantaja voisi saada tiedon asiasta vain työntekijältä tai työnhakijalta itseltään. Tietoja voitaisiin kerätä muualta vain työntekijän tai työnhakijan kirjallisella suostumuksella.

Perusoikeuksien kannalta arvioituna lisäys tapahtuisi lakiin, jonka perustuslainmukaisuus on jo aikaisemmin tarkistettu. Uusi lisäys ei mielestäni olisi sellainen, että juuri sen takia nyt kyse olisi perusoikeusloukkauksesta. Uusi sanamuoto olisi rinnasteinen edellä säännöksessä jo esitettyihin oikeutusperusteisiin. Kyse ei olisi esimerkkiluettelosta vaan tarkkarajaisesta uudesta aikaisempiin oikeutusperusteisiin rinnastettavasta tilanteesta.

Lisäys olisi teknisesti helposti suoritettavissa, se olisi oikeasuhtainen ja perustuisi välttämättömyysarviointiin.

Muutos mielestäni vain tasapainottaisi säännöstä antamalla työnantajalle oikeuden niiden tietojen käsittelyyn, jotka työnantaja tarvitsee huolehtiakseen työntekijöiden työturvallisuudesta ja samalla välttyäkseen työturvallisuuden rikkomisen rikosseuraamukselta.

Lisäksi koronapassitietojen käsittelyä turvaisi myös se, että jo voimassa olevan yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain [5 §:n 2 momentin](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5M2) mukaan terveydentilaa koskevia tietoja saavat käsitellä vain ne henkilöt, jotka näiden tietojen perusteella valmistelevat tai tekevät työsuhdetta koskevia päätöksiä taikka panevat niitä toimeen. Työnantajan on nimettävä nämä henkilöt tai määriteltävä tehtävät, joihin sisältyy terveydentilaa koskevien tietojen käsittelyä. Tietoja käsittelevät henkilöt eivät saa ilmaista näitä tietoja sivulliselle työsuhteen aikana eikä sen päättymisen jälkeen.

Lisäksi nykylaista tulisi jo valmiina myös se säännös ([5 §:n 3 mom.](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5M3) <<http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5M3>>) että työntekijän työnantajalle luovuttama työkykyään koskeva lääkärintodistus tai -lausunto saadaan luovuttaa työterveyshuollon palvelujen tuottajalle työterveyshuoltolaissa säädettyjen työterveyshuollon tehtävien toteuttamista varten, jollei työntekijä ole kieltänyt luovuttamista.

Myös kyseisen tiedon säilyttäminen olisi jo valmiiksi säädetty. Nykyisen lain [5 §:n 4 momentin](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5M4) mukaan työnantajan on säilytettävä hallussaan olevat työntekijän terveydentilaa koskevat tiedot erillään muista keräämistään henkilötiedoista. Terveystilaa koskevat tiedot on poistettava välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole [1 momentissa](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5M1) tarkoitettua perustetta. Käsittelyn perustetta ja tarvetta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

Myös valvonta olisi tällöin heti valmiina. Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset toimivaltansa mukaisesti yhdessä tietosuojavaltuutetun kanssa ([22 §](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P22) <<http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P22>>).

Myös rangaistussäännös olisi valmiina. Lain [23 §:n](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P23) mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vastoin [5 §:n 1 momentin](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5M1) säännöksiä käsittelee työntekijän terveydentilaa koskevia tietoja, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain rikkomisesta sakkoon.

Eli onko tämä vaikea lainsäädäntöurakka. Mielestäni ei. Jotkut asiaa kommentoivat "asiantuntijat" näyttävät lähtevän asian sääntelyssä nollatilasta. Näin ei kuitenkaan nyt tarvitse tehdä. Toki hallituksen esitykseen jää vielä asioita selvitettäväksi, mutta ainakin suurimmaksi osaksi ne ovat sellaisia, jotka jo nyt ovat tulleet tutuiksi sovellettaessa käytäntöön nykyisen lain [5 §:n 1 momenttia](http://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040759#P5M1).

Toimittaja: Jani Surakka, Edilex-toimitus (jani_surakka@edita.fi)